

Δημοσίευμα Ν. Θέμελιου (πρώι δημοσίευση) περί υποβασίλευσης σου.
Φίλιππα Ν.Θ.

Προοδευτική Διακυβέρνηση για τον 21^ο αιώνα

Στην τελευταία δεκαετία του 20^{ου} αιώνα όλο και περισσότερο πυκνώνουν οι κοινές διαπιστώσεις: Η κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού, η κλιμακούμενη παγκοσμιοποίηση, τα άλματα των νέων τεχνολογιών διαμορφώνουν μια νέα πραγματικότητα. Οι συνέπειες τους αγγίζουν ζωτικά ζητήματα όπως της ανάπτυξης, της ευημερίας, της δημοκρατίας συνθέτοντας την μείζονα πρόκληση. Να καρπωθούμε τα ωφέλημα τους, να αποτρέψουμε τις αρνητικές τους επιπτώσεις.

Διαπιστώνεται ακόμη η ανάγκη αναζήτησης υπερεθνικών απαντήσεων στα περισσότερα προβλήματα που έχουν αιτίες σε υπερεθνικό επίπεδο. Διαμορφώνεται η συνείδηση μιας κοινής ευθύνης.

Διαπιστώνεται τέλος ότι στην πρόκληση χάραξης και εφαρμογής μιας στρατηγικής σε προοδευτική κατεύθυνση όπως αυτή διατυπώνεται από τα κόμματα της κεντροαριστεράς ο μόνος υπαρκτός πόλος σε διεθνές επίπεδο η Διεθνής Σοσιαλιστική αδυνατεί να ανταποκριθεί.

Το αποτέλεσμα: Αναζητούνται νέα δίκτυα συνεργασίας.

Η κατάσταση αυτή οδηγεί ύστερα από πρωτοβουλία ορισμένων ηγετών –ιδιαίτερα του Προέδρου των ΗΠΑ Μπιλ Κλίντον- στην σύμπτυξη μιας ομάδας 14 χωρών –Αργεντινής, Βραζιλίας, Καναδά, Χιλής, Γαλλίας, Γερμανίας, Ελλάδας, Ιταλίας, Ολλανδίας, Ν. Ζηλανδίας, Πορτογαλίας, Ν. Αφρικής, Σουηδίας και ΗΠΑ- προκειμένου να προετοιμάσουν ένα πρώτο πλαίσιο αρχών, κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων για μια προοδευτική διακυβέρνηση στον 21^ο αιώνα. Αν και η Μ. Βρετανία δεν μετείχε στην εκκίνηση δραστηριοποιήθηκε ενεργά στην συνέχεια. Συγκαλείται γι' αυτό τον σκοπό Διεθνής Διάσκεψη για τις 2 και 3 Ιουνίου

του 2000 στο Βερολίνο με θέμα την «Προοδευτική Διακυβέρνηση στον 21^ο αιώνα».

Στην Διάσκεψη μετέχουν Αρχηγοί Κρατών και Κυβερνήσεων –και όχι απλώς κόμματα- που έχουν ως κοινό σημείο τους την πολιτική τους βούληση για μεταρρυθμίσεις στην χώρα τους με βάση τις πάγιες αξίες και αρχές της προοδευτικής Κεντροαριστεράς.

Επιλέγεται μια πρώτη δέσμη προβληματισμού με τρεις θεματικές ενότητες:

- 1. Η κοινωνία των πολιτών και ο ρόλος της πολιτικής.** Θέματα: Λειτουργία της δημοκρατίας, νέος διαχωρισμός ευθυνών μεταξύ της ενεργού κοινωνίας πολιτών και του Κράτους. Η κοινωνία πολιτών και η παγκοσμιοποίηση. Εθνικές κυβερνήσεις, υπερεθνικές οντότητες και μη κυβερνητικές οργανώσεις στο διεθνές πεδίο.
- 2. Ανεπτυγμένες χώρες και αναδυόμενες οικονομίες στην Νέα Οικονομία και την εποχή της ψηφιακής επανάστασης.** Η νέα οικονομία και βασικές αρχές (κυριαρχία των αγορών κεφαλαίου, ο ρόλος των μετόχων στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία, κοινωνική και οικολογική ευθύνη εταιρειών), Νέες μορφές απασχόλησης, ρόλος της παιδείας. Υποδομές της ψηφιακής νέας οικονομίας. Εθνικές και υπερεθνικές δομές αλληλεγγύης και η «διαχείριση κοινωνικού ρίσκου».
- 3. Εκσυγχρονισμός του Κράτους – αρχές διακυβέρνησης.** Ρόλος του Κράτους (ρόλος μεταρρυθμίσεων, καινοτομία στην παροχή κρατικών υπηρεσιών), Δημόσιες υπηρεσίες και ανταγωνισμός (σχέσεις με ιδιωτικό τομέα, στρατηγικός προγραμματισμός). Συνευθύνη της κοινωνίας πολιτών για την ποιότητα ζωής στα αστικά κέντρα. Πολιτικές της αγοράς εργασίας που διευρύνουν την

συμμετοχή όλων. Καταπολέμηση της φτώχειας. Συστήματα περίθαλψης και υγείας.

Η συμμετοχή της Ελλάδας υπό τον Πρωθυπουργό Κ. Σημίτη πλαισιώνεται γι' αυτόν τον σκοπό με τους εξής εμπειρογνώμονες στην πλειοψηφία τους καθηγητές Πανεπιστημίου. Γ. Δουκίδης, Ν. Θέμελης, Ν. Μουζέλης, Γ. Παπαδημητρίου, Χ. Ροκόφυλλος, Χρ. Ροζάκης, Π. Τήνιος, Κ. Τσουκαλάς, Γκ. Χαρδούβελης.

Αντίστοιχων επιστημονικών κατευθύνσεων ιδίως πολιτικοί επιστήμονες, οικονομολόγοι, κοινωνιολόγοι, υπεύθυνοι ερευνητικών κέντρων ή άσκησης κυβερνητικής πολιτικής μετείχαν ως εμπειρογνώμονες και από τις άλλες χώρες. Μετείχαν μεταξύ άλλων οι Α. Γκίντενς, Ε. Επλερ, Π. Ροζανβαλλον, Μ. Ζ. Ροντρίγκες, Ι. Τερυ, Β. Μιχάσκι. Οι εμπειρογνώμονες υπέβαλλαν τις εισηγήσεις τους που αποτέλεσαν την βάση των εργασιών των τριών θεματικών ενοτήτων. Στην συνέχεια έγινε για κάθε μία κεντρική εισήγηση από κάποιο μέλος της και ύστερα από συζήτηση υιοθετήθηκαν τα συμπεράσματα των εμπειρογνομώνων.

Η συμβολή των εθνικών εμπειρογνομώνων, η ανταλλαγή απόψεων, η επιθυμία για παραπέρα συντονισμό των κυβερνητικών πολιτικών σε βάθος χρόνου οδηγεί τους Αρχηγούς των κρατών και Κυβερνήσεων που συμμετέχουν να καταλήξουν σε ένα πρώτο κοινό προοδευτικό πολιτικό πρόγραμμα διακυβέρνησης για τις ανάγκες και τις προκλήσεις του 21^{ου} αιώνα.

Ο Πρωθυπουργός Κ. Σημίτης στην συμβολή του κατά την Διάσκεψη του Βερολίνου τόνισε μεταξύ άλλων ότι η οικονομία της αγοράς απεδείχθη αποτελεσματικός μηχανισμός για την ανάπτυξη αλλά εξαντλεί εκεί τις δυνατότητές της. Στην παγκοσμιοποιημένη πραγματικότητα της έντονης αλληλεξάρτησης απαιτείται η ύπαρξη ενός πολιτικού και

κοινωνικού αντίβαρου, που θα εξασφαλίζει ομαλή λειτουργία των αγορών και κοινωνική δικαιοσύνη. Η ανθρωπότητα πρέπει να διατηρεί τον έλεγχο των δημιουργημάτων της. Αναφέρθηκε στην λειτουργία του μοντέλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που παράγει ευημερία αλλά και μεριμνά για την κοινωνική συνοχή, προασπίζεται το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Μοντέλλο, προάγει τον διάλογο και την συνεργασία. Τόνισε την σημασία του κράτους δικαίου και της δημοκρατίας υπογραμμίζοντας την ανάγκη ενδυνάμωσης όλων των τάσεων που συγκλίνουν στην ισχυροποίηση της κοινωνίας. Γιατί το κύριο στήριγμα για μια προοδευτική διακυβέρνηση πηγάζει από την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στην διαμόρφωση της κοινής μας διαβίωσης. Έκλεισε συμπεραίνοντας:

«Η προοδευτική διακυβέρνηση στον 21^ο αιώνα στοχεύει, σε τελική ανάλυση, να μεγιστοποιήσει τις προϋποθέσεις για ανθρώπινη ευημερία. Σε αυτή την αναζήτηση, η παγκοσμιοποίηση μπορεί να λειτουργεί είτε ως εμπόδιο -καθιστώντας την επίτευξη του στόχου πολύ δυσχερέστερη, είτε ως εργαλείο- επιτρέποντας σε περισσότερους ανθρώπους και περισσότερες ιδέες να συνεισφέρουν. Μπορούμε είτε να βρεθούμε αντιμέτωποι με μια σύγκρουση πολιτισμών, είτε να διασφαλίσουμε μια γόνιμη σύνθεση ιδεών.

Η αποστολή της προοδευτικής διακυβέρνησης είναι να εξασφαλίζει την δεύτερη επιλογή - την επικράτηση της σύνθεσης ιδεών».

Το Κοινό Ανακοινωθέν της Διεθνούς Διάσκεψης του Βερολίνου¹ θέτει ως αφετηρία τον κοινό δεσμό των αξιών που αναγνωρίζουν οι μετέχοντες ιδίως της κοινωνικής αλληλεγγύης και της ισότητας. Αναγνωρίζει τα οφέλη της παγκοσμιοποίησης αλλά διαδηλώνει ότι δεν μπορεί να αφηθεί στην τύχη της, ότι υπάρχει ανάγκη να δοθούν στους ανθρώπους τα

¹ Βλ. διαδίκτυο: http://www.progressive_governance.net/php/section.php?sid=5

μέσα για να αναπτύξουν τις ικανότητές τους. Ότι οι οικονομίες της αγοράς πρέπει να συνδυαστούν με την κοινωνική υπευθυνότητα με στόχο την μακροχρόνια ανάπτυξη, την σταθερότητα και την πλήρη απασχόληση, την κοινωνική δικαιοσύνη, την προστασία του περιβάλλοντος.

Το κείμενο αναδεικνύει τρεις κεντρικούς στόχους προσδιορίζοντας και τα αναγκαία μέσα και κριτήρια για την επίτευξή τους.

- 1. Η προώθηση της ευημερίας.** Υπογραμμίζεται η σταθερότητα στη μακροοικονομική πολιτική και τα υγιή δημόσια οικονομικά καθώς και η διαφάνεια και ο υγιής ανταγωνισμός. Τονίζονται ο ρόλος της παιδείας στην νέα οικονομία, τα μέσα για την καταπολέμηση των νέων μορφών αποκλεισμού. Η ανάγκη αναβάθμισης και προσαρμογής των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και πρόνοιας. Η αποτελεσματική πολιτική απασχόλησης και η καταπολέμηση της διαρθρωτικής ανεργίας. Η αξιοποίηση από όλους και για όλους των ευκαιριών που δημιουργούν οι νέες τεχνολογίας πληροφορίας και επικοινωνίας.
- 2. Η ενίσχυση της κοινωνίας των πολιτών.** Επισημαίνεται η ανάγκη εκσυγχρονισμού του τρόπου διακυβέρνησης για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα απέναντι στις ανάγκες του πολίτη. Ότι ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να βοηθήσει στην προώθηση του κοινού συμφέροντος. Υπογραμμίζεται η δυσκολία αλλά και η αναγκαιότητα μεταρρυθμίσεων στις δημόσιες υπηρεσίες ιδίως εκείνων με κοινωνικό περιεχόμενο. Τονίζεται η προσήλωση στην αρχή ότι όλοι οι πολίτες ανεξαρτήτως φυλής θρησκείας καταγωγής ή φύλλου πρέπει να ζουν σε ατμόσφαιρα ανοχής και αμοιβαίου σεβασμού, αναγνωρίζεται η επιτακτική ανάγκη ολοκληρωμένων μεταναστευτικών πολιτικών. Υπογραμμίζεται τέλος, η ανάγκη

διαμόρφωσης ενός καινούργιου ισοζυγίου δικαιωμάτων και υποχρεώσεων ως βάση για μια ισχυρότερη κοινωνία.

3. **Η περαιτέρω βελτίωση της Διεθνούς Συνεργασίας.** Στόχος η διαμόρφωση μιας διεθνούς κοινότητας βασισμένης σε κοινές αξίες. Η κοινωνική δικαιοσύνη και ο οικονομικός δυναμισμός αποτελούν προτάγματα για τις πολιτικές μας ιδιαίτερα απέναντι στα προβλήματα του αναπτυσσόμενου κόσμου. Καίρια ζητήματα αναδεικνύονται: Η ελευθερία στο διεθνές εμπόριο με παράλληλη παραχώρηση προτιμησιακών καθεστώτων στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες. Το σταθερό διεθνές χρηματοοικονομικό περιβάλλον, συγχρόνως με μείωση των βαρών που αντιμετωπίζουν οι υπερχρεωμένες χώρες. Η βελτίωση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των χρηματοοικονομικών αγορών, ιδίως η θέσπιση επαρκούς ρυθμιστικού και εποπτικού πλαισίου. Η παγκοσμιοποίηση το εμπόριο και η τεχνολογική πρόοδος πρέπει να συντείνουν στην μείωση των ανισοτήτων, με τις κατάλληλες παρεμβάσεις. Να καταπολεμηθεί το ψηφιακό χάσμα στον πλανήτη, να διασφαλισθούν ανώτερα επίπεδα παιδείας για όλους. Χαιρετίζεται ο πολιτισμικός πλουραλισμός. Υπογραμμίζεται η αειφόρος ανάπτυξη ως αναγκαίος στόχος κάθε διακυβέρνησης καθώς και οι υποχρεώσεις από το Πρωτόκολλο του Κυότο. Τονίζεται η ανάγκη υποδομών υγείας στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Η απόφαση-πλαίσιο των 14 ηγετών επιβεβαίωσε την πρόθεσή τους να ξανασυναντηθούν σε εύθετο χρόνο στην Στοκχόλμη, να διευρύνουν το μόλις διαμορφωθέν δίκτυο των δεκατεσσάρων κυβερνήσεων και με άλλες που υιοθετούν αυτόν τον προσανατολισμό και να εγκαταστήσουν σε χαμηλότερο επίπεδο ένα διαρκές δίκτυο συνεργασίας και συνεννόησης με ανώτερους δημόσιους λειτουργούς.

Με την ευκαιρία της Γεν. Συνέλευσης του ΟΗΕ τον Σεπτέμβριο του 2000 ο Πρόεδρος Κλίντον συγκάλεσε τους εταίρους σε μια συνάντηση εργασίας στην Ν. Υόρκη όπου έγινε μια επισκόπηση όσων είχαν συμφωνηθεί στο Βερολίνο και συζητήθηκε η συνέχεια που έπρεπε να δοθεί σ' εκείνη την Πρωτοβουλία.

Υπό την συντονιστική αρμοδιότητα της Προεδρεύουσας Σουηδίας συγκροτήθηκαν στην συνέχεια ομάδες εργασίες για την κατάρτιση εκθέσεων με αντικείμενο τις πλέον αποτελεσματικές δράσεις για την εφαρμογή πολιτικών σε επτά θεματικές ενότητες. Αυτές ήταν:

1. Ενεργό κοινωνικό κράτος. Με ποιες συγκεκριμένες εφαρμογές εξασφαλίζουμε για άνδρες και γυναίκες τα αναγκαία μέσα για νέες θέσεις απασχόλησης και περαιτέρω κατάρτιση.
2. Ναρκωτικά και έγκλημα. Με ποιους τρόπους ενδείκνυται η καταπολέμησή τους.
3. Υγεία. Με ποια μέτρα μπορούμε να καταπολεμήσουμε την ανισότητα στις προσφερόμενες υπηρεσίες υγείας.
4. Διεθνές κοινωνικό συμβόλαιο: Πως μπορούμε να εγκαθιδρύσουμε έναν αποτελεσματικό κύκλο οικονομικής ανάπτυξης, βοήθειας, εμπορίου, πρόληψης συγκρούσεων, και επενδύσεων στην παιδεία και υγεία.
5. Πολυπολιτισμικότητα. Πως προάγεται στην πράξη η ανοχή και η κοινωνική σταθερότητα.
6. Κοινωνική ενσωμάτωση και ψηφιακό έλλειμμα. Πως καταπολεμούμε το ψηφιακό έλλειμμα στις κοινωνίες μας.
7. Βιώσιμη ανάπτυξη. Πως ενισχύουμε φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες, πως προάγουμε την «πράσινη ανάπτυξη».

Οι εργασίες και οι προτάσεις που διατυπώθηκαν σε ένα Συνέδριο εμπειρογνωμόνων τον Ιούνιο του 2001 στην Στοκχόλμη, κατέληξαν στην έκδοση ενός ογκώδους τόμου².

Η προγραμματισμένη επόμενη Σύνοδος Αρχηγών Κρατών και Κυβερνήσεων στην Στοκχόλμη συνέπεπτε λίγες μέρες μετά τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου και για λόγους ασφαλείας ματαιώθηκε. Τον Φεβρουάριο του 2002 οργανώθηκε στην Στοκχόλμη Σύνοδος υψηλού επιπέδου για την δημοκρατία και την ανάπτυξη με θέμα «Προοδευτική Ατζέντα» που επικεντρώθηκε στα ζητήματα δημοκρατίας και παγκόσμιας δικαιοσύνης. Εγκαθιδρύεται συγχρόνως το «Policy Network» ένας δικτυακός τύπος για επικοινωνία κυβερνητικών αξιωματούχων και εμπειρογνωμόνων από τις μετέχουσες χώρες για την προώθηση των σκοπών της «Προοδευτικής Διακυβέρνησης» με πρωτοβουλία της Μ. Βρετανίας^{που} θα διαδεχόταν την Σουηδία.

Τον Οκτώβριο του 2002 οργανώνεται από τον Τ. Μπλερ «Συνέδριο Προοδευτικής Διακυβέρνησης» με συμμετοχή 12 χωρών και 600 εμπειρογνωμόνων από 30 χώρες. Το τελικό ανακοινωθέν του Συνεδρίου αναφέρεται σε δύο επίπεδα: Σε εθνικό επικεντρώνεται σε πολιτικές ανάπτυξης, ισότητας δημοσίων υπηρεσιών φιλικής προς τα παιδιά κοινωνίας, ασφάλειας, κοινωνικής συνοχής και απασχόλησης. Σε παγκόσμιο επιχειρεί να δώσει απαντήσεις στις αρνητικές επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης στην ανάγκη γεφύρωση των χασμάτων μεταξύ εκείνων που ωφελούν και εκείνων που χάνουν, στον ρόλο των διεθνών οργανισμών για παρεμβάσεις με γνώμονα την αρχή της δικαιοσύνης.

Ακολούθησε μια Σύνοδος Αρχηγών το 2004 στην Βουδαπέστη και τον Ιούλιο 2005 στο Γιοχάνεσμπουργκ. Μετά το 2003 το «Policy Network» αναπτύσσει έντονη δραστηριότητα παρέχοντας το βήμα για διατύπωση

² Best Practices in Progressive Governance, Regeringskansliet 2001

θέσεων παρεμβάσεων προτάσεων γύρω από τα επίκαιρα ή διαχρονικά ζητήματα που απασχολούν πολιτικούς και κοινωνίες. Οργανώνει σεμινάρια, ερευνητικά προγράμματα, ομάδες εργασίες, δημόσιες συζητήσεις. Επίκεντρο της δράσης του είναι κυρίως το Λονδίνο, συχνά σε συνεργασία και με συγγενείς φορείς της Αγγλίας αλλά και άλλων χωρών ιδίως Γερμανίας και Γαλλίας. Επιτυγχάνει με αυτόν τον τρόπο να γίνει κεντρικός φορέας διάχυσης της βρετανικής πολιτικής και βρετανικού τρόπου προσέγγισης των σύγχρονων ζητημάτων.